

RAKENNUSTIETO >

Rakennusalan täyden palvelun tietotalo

Rakennustieto Oy edistää hyvää rakennustapaa ja tuottaa rakentamisesta luotettavaa tietoa. Puolueettoman ja asiakaslähtöisen Rakennustieto Oy:n tuotteet kattavat rakentamisen koko elinkaaren suunnittelusta ylläpitoon. Yhtiön omistaa Rakennustietosäätiö RTS.

Tutustu palveluihimme

> rakennustieto.fi/rk/palvelut

Rakentajain kalenterin artikkelit

Tämä artikkeli on julkaistu alun perin Rakentajain kalenterissa, jota ovat julkaisseet Rakennustietosäätiö RTS sr ja Rakennusmestarit ja -insinöörit AMK RKL ry.

Julkaisu oli rakennusalan ammattilaisten ja opiskelijoiden käsikirja, joka yhdisteli teoriaa ja käytäntöä sekä kannusti hyvään rakentamiseen. Artikkelin vasemmassa reunassa olevasta vesileimasta näkee ko. Rakentajain kalenterin vuosikerran.

> [Artikkeliarkisto, kokoelma vuosien 1997–2018 Rakentajain kalenterissa julkaistuista artikkeleista](#)

Pientalon pääsuunnittelija

*Klaus Pelkonen, arkkitehti Safa
Rakennustarkastusyhdistyksen puheenjohtaja
klaus.pelkonen@lappeenranta.fi*

Pientalon pääsuunnittelija on kertarakennuttajan tuikitarpeellinen asiantuntija, jolla ei kuitenkaan ole edes omaa koulutusta maassamme!

Uusi maankäyttö- ja rakennuslaki määrääksineen on tehnyt kertarakennuttajasta ammattirakennuttajaan verrattavan rakennusalan toimijan ja vastuunkantajan. Häneltä edellytetään samaa ammattitaitoa ja vastuuntuntoa kuin ammattilaiseltakin. Selvitäkseen näistä velvollisuuksistaan on hänen palkattava itselleen ammattitaitoinen ja luotettava henkilökunta oman perheensä suurinta hanketta toteuttamaan.

Vanha perinteinen hartiapankkirakentaminen ei enää useinkaan ole mahdollista puutteellisen ammattitaidon takia. Hyvä näin, sillä nykyaikaisen pientalon rakentaminen on ammattilaisten toimintaa. Ajan mittaan näillä vaatimuksilla luultavasti vältetään ylimääräisiä kustannuksia ja tarpeettomia murheitä. Tämän hetken akuutti ongelma on kuitenkin se, että kukaan ei kouluta pääsuunnittelijoita pientaloille. Kuitenkin juuri pääsuunnittelija käytännössä on kertarakennuttajan tärkein asiantuntija. Käytännön elämässä rakennustarkastajat joutuvat venyttämään omaa tuntoaan ja lainkuuliaisuuttaan hyväksyessään erilaisia enemmän tai vähemmän päteviä rakennusalan asiantuntijoita pientalon pääsuunnittelijoiksi, jotta rakennustoiminta ei pysähtyisi.

Pientalon pääsuunnittelija / ammattirakentamisen pääsuunnittelija

Ammattirakentamisessa termi ”pääsuunnittelija” on tullut tutuksi jo vuosikymmeniä – ellei vuosisatoja – sitten. Pientalorakentamisessa termi on tuntematon ja kaiken lisäksi hyvin huono, sillä se kuvaa puutteellisesti niitä tehtäviä, joita pientalon pääsuunnittelijan tulee hoitaa, jotta hanke onnistuisi.

Ammattirakentamisen pääsuunnittelijan tehtäviä on selvitelty laajasti ja ne ovat kaikille osapuolille melko selvät, mutta pientalojen osalta tätä selvitystä ei ole tehty. Ilmeisesti pientalojen

rakentamista pidetään edelleen niin vähäpätöisenä toimintana, että siihen ei tässäkin asiassa kannata liikaa panostaa. Tämä on kuitenkin mitä petollisin harhakuva, sillä vuonna 2001 tuottivat ammattirakentajat noin 19 000 asuntoa ja kertarakentajat noin 17 200 asuntoa. Lähes puolet maamme asuntotuotannosta on siis amatöörien käsissä. Tämä ei voi olla järkevää sillä ammattinsa osaavat pientalojen pääsuunnittelijat voivat todennäköisesti säästää merkittäviä kustannuksia, joista hyötyvät ennen kaikkea pientalojen rakennuttajat. Samalla on todennäköistä, että pientalojen tekninen, toiminnallinen ja arkkitehtoninen laatutaso paranee huomattavasti. Se raha, joka näin säästyy, ei ole keneltäkään poissa. Se muodostuu yleensä niistä kuluista, jotka eivät koidu kenenkään hyödyksi mutta monien ammattitaidottomien rakennuttajien tappioksi. Jo tällä perusteella on tärkeää, että kertarakennuttajalla on käytössään ammattinsa hyvin osaava pääsuunnittelija. Ottaen vielä huomioon pientaloihin vuosittain rakennettavien asuntojen suuren määrän, voivat syntyvät säästöt vuosisatasolla nousta hyvinkin huomattaviksi.

Pientalon pääsuunnittelijan tehtäväkenttä on monipuolisempi ja projektiin verrattuna huomattavasti laajempi kuin ammattirakentamisessa toimivan kollegan. Pientalohankkeessa on hyvin tärkeää, että pääsuunnittelija toimii sillä paikkakunnalla, jossa taloa rakennetaan, sillä juuri hänen on järjestettävä rakennuttajalle ne monet kontaktit, jotka hankkeen kannalta ovat aivan välttämättömiä.

Pientalon pääsuunnittelijan tulisi aloittaa työnsä jo silloin, kun perhe aloittaa hankkeensa pohdiskelun. Hän on koko hankkeen keskeisin asiantuntija, jonka tulisi ohjata rakennuttajaperhettä ja heidän hankettaan tilaohjelman laadinnasta lopputarkastukseen saakka. Hänen on luotsattava perhettä oikealla reitillä oikeisiin ratkaisuihin. Hänen avullaan perhe laatii tilaratkaisunsa, valitsee hankkeen toteuttamistavan, etsii pätevän suunnittelijan tai hyvän tyyppitalon, valitsee sopivan tontin ja rakentamistavan, palkkaa koko muun tarvitsemansa henkilökunnan jne. Pientalon pääsuunnittelija on mitä suurim-

massa määrin juuri perheen luottohenkilö koko rakentamisprosessin ajan alkuideoista suunnittelun ja toteutuksen kautta takuukysymyksiin saakka.

Suurin ero ammattirakentamisessa toimivan pääsuunnittelijan ja pientalon pääsuunnittelijan välillä on se, että edellisen päämies on ammattilainen ja jälkimmäisen taas on amatööri. Pientalon pääsuunnittelija on nimikkeestään huolimatta enemmän ”projektivastaava” kuin ”pääsuunnittelija”. Hänen on hallittava paitsi rakennusala suunnittelusta toteutukseen myöskin maankäyttö- ja rakennuslaki, sopimustekniikka ja ennen kaikkea ihmisten käsittely. Hänen on osattava suojella kertarakennuttajaa tältä itseltään ja ohjattava koko rakennushanke onnistuneeseen lopputulokseen.

Pientalon pääsuunnittelijan koulutus

Pientalon pääsuunnittelijalta on edellytettävä rakennusalan peruskoulutusta ja kokemusta – mieluiten juuri pientalorakentamisesta. Varsinaisessa pientalon pääsuunnittelija-koulutuksessa tulee keskittyä ennen kaikkea rakennushankkeen läpiviintiin. Mukaan on kuitenkin liitettävä jossain määrin niiden taitojen opettamista, joita edellytetään rakennussuunnittelijalta, sillä varsin monissa tapauksissa on pääsuunnittelijan korvattava osittain rakennussuunnittelija. Hänen mm. on osattava ohjata kertarakennuttajaa laatimaan hyvä tilaohjelma, valitsemaan oikea tontti sekä löytämään joko sopiva tyyppitalo tai pätevä suunnittelija.

Pientalon pääsuunnittelijakoulutukseen haakeutuvat todennäköisesti lähinnä yksityiset ammatinharjoittajat, joten kurssi ei saa maksaa kovin paljon. Näin ollen se tulee suunnitella melko lyhyeksi ja tehokkaaksi. Tärkeätä on myöskin se, että ammattpätevyyttä voidaan lisätä syventävillä erityiskursseilla. Näin muodostuu sarja kursseja, joissa painotetaan pääsuunnittelijan laajan tehtäväkentän eri osa-alueita.

Ammattitaitoisia pientalon pääsuunnittelijoita tarvitaan mitä pikimmin eri puolilla maatamme. Suurin puute heistä on harvaan asutuilla seuduilla, jossa yleensä ammattiväkeä on vähän. Tämä johtaa siihen, että kursseja tulisi järjestää eri puolilla Suomea. On siis suunniteltava kurssi, joka voidaan pitää jopa samaan aikaan eri paikoissa eri ammattihenkilöiden vetämänä. Tähän organisaatiomalliin sopii hyödynnettäväksi Rakennustarkastusyhdistyksen sekä Rakennusmestari ja -insinöörit AMK RKL:n laajat jäsenkunnat eri puolilla maatamme. Myös pientaloteollisuus tulee kytkää hankkeeseen mukaan – tai heidän myötämielisyytensä on ainakin varmistettava, sillä 60–70 % pientalo-

tuotannosta on tyyppitaloja. Ympäristöministeriön, joka viime kädessä vastaa maamme rakennetusta ympäristöstä, on luonnollisestikin oltava hankkeessa keskeisesti mukana.

Alustavasti on harkittu, että kurssi muodostuisi kuudesta iltapäivästä ja illasta, jotka jakaantuvat siten, että kolmen viikon aikana pidetään kurssi kahtena päivänä viikossa esimerkiksi seuraavan aihejaottelun mukaan:

- pientalon pääsuunnittelijan tehtäväkuvaus
- maankäyttö- ja rakennuslaki
- sopimustekniikka
- perheen ohjaus
- yhteenveto ja sudenkuopat
- tentti.

Loppupentti todistuksineen on erittäin tärkeä kurssin statuksen ja opiskelumotivaation kannalta.

Opetusmateriaali

Maassamme on runsaasti tietopuolista materiaalia, joka soveltuu pientalorakentamiseen. Se on vain poimittava esiin siitä runsaasta tietomäärästä, joka alalla on. Joitakin asioita on myöskin selkeytettävä, jotta niitä voidaan tehokkaasti käyttää pientalorakentamisessa. Mm. sopimuslomakkeistoa voidaan kehittää paremmin pientalorakentamiseen sopivaksi. Tärkeätä on tiedostaa, että materiaalia on kehitettävä paitsi koulutusta, myös arkipäivän normaalia toimintaa varten – RT-kortit yms.

Myös asiakkaita koulutettava

Ei riitä, että koulutetaan vain pääsuunnittelijoita pientalorakentamista varten. Myös asiakkaita – kertarakennuttajia – on koulutettava. Heidät on saatava ymmärtämään, että he tarvitsevat perheen suurimman hankkeen läpiviennissä ammatit-ihmisiä, joista juuri pääsuunnittelija on tärkein. Kyse on asennekasvatuksesta, jota ennen kaikkea rakennustarkastajien on vietävä eteenpäin. Ympäristöministeriön, ympäristökeskusten ja Kuntaliiton on ehdottomasti tässä hankkeessa tuettava rakennustarkastajia. Hanke on yhteinen.

Rakennuttajan – myös pientalon rakennuttajan – ammatitaitoa on se, että ymmärtää käyttää päteviä ammatillaisia projektissaan ja pyrkii määrätietoisesti toiminnallisesti, taloudellisesti, teknisesti ja arkkitehtonisesti mahdollisimman hyvään lopputulokseen. Nykyisten rakennusten tulee lisäksi täyttää kaikki kestävä kehityksen vaatimukset ja olla mm. helposti huollettavissa.

Koulutus nopeasti käyntiin

Uusi maankäyttö- ja rakennuslaki edellyttää ammattilaisten käyttöä myöskin pientalorakentamisessa. Toteutuessaan tämä epäilemättä nostaa pientalorakentamisen kaikinpuolista laatutasoa. Suurimman muutoksen tuo kuitenkin mukanaan pientalon pääsuunnittelija edellyttäen, että hän osaa tehtävänsä ja johtaa pientalohankkeen ammattitaidolla alusta loppuun asti. Tästä syystä on erittäin tärkeää, että pientalon pääsuunnittelijakoulutus saadaan käyntiin mahdollisimman pian ja mahdollisimman laajasti. Sen seurauksena ei ainoastaan pientalojen rakentamisen taso nouse vaan koko rakennetun ympäristön laatutaso nousee, sillä pientalojen osuus rakentamisesta on niin suuri. Lisäksi on todennäköistä, että runsaasti rahaa säästyy, kun sitä ei tuhlata kaikenlaiseen älyttömyyteen niin kuin nyt pientalorakentamisessa usein on tapana. Ilmeistä on myöskin, että eri puolille maata syntyy uusia työtilaisuuksia rakennusalan ammattilaisille. Samoin on luultavaa, että asenteet rakentamista kohtaan muuttuvat. Toivottavaa on,

että rakentamisessa ja ennen kaikkea suunnittelussa ruvetaan arvostamaan ammattitaitoa nykyistä enemmän.

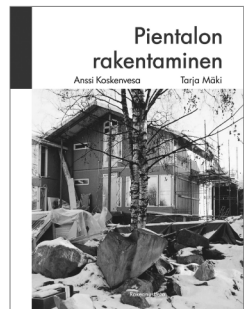
Hyvin onnistuessaan tämä kehitys saattaa johtaa siihen, että jopa kuntien päätöksenteossa ruvetaan rakentamisen ja siihen liittyvän suunnittelun ja kaavoituksen osalta arvostamaan ammattitaitoa, sillä pientaloja rakennuttavat perheet ovat niitä aktiivisimpia, jotka ilmeisesti lähivuosina istuvat myöskin kuntien päätävissä elimissä ja näissä toimissaan he perustavat päätöksentekonsa paljolti omiin kokemuksiinsa. Jos he ovat saaneet suunnittelun ja rakentamisen ammattiosaamisesta positiivisia kokemuksia omassa kohteessaan, he luottavat todennäköisesti ammattitaitoon myöskin kunnan päätöksissä.

Parhaimmillaan pientalon pääsuunnittelijakurssien taitava ja tehokas järjestäminen saattaa käynnistää prosessin, josta on paljon hyötyä monien asioiden kehittämisessä – rakentamisen laatu nousee, säästetään turhia kuluja ja rakennetun ympäristön kokonaisilme paranee. Nämä ovat ne päämäärät, joihin tällä projektilla on pyrittävä.

Pientalon rakentaminen

Koskenvesa Anssi, Mäki Tarja

Kirja kuvaa pientalon rakentamisen valmistelusta aina siihen asti kun asukkaat muuttavat sisään. Kirjan toiseen painokseen on päivitetty rakentamisen kustannustietous vastaamaan kevään 2003 hintatasoa. Kirja kuuluu sarjaan, jonka muut osat ovat Pientalon suunnittelu ja Pientalon kustannukset.

2., korjattu painos

Rakennustieto Oy, 2003

ISBN 951-682-722-5

140 s. Hinta 22 €, sis. alv 8 %

TILAUKSET Rakennustieto Oy
puh. (09) 5495 5400, fax (09) 5495 5340
www.rakennustieto.fi